עשה והוה ליה [א]יום טוב עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה ביום טוב הוא דאסיר הא בחול שפיר דמי מ"ט אמר רב כשם שמצוה לשרוף הקדשים שנטמאו [ב]כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת ואמרה תורה [א]בשעת ביעורה תיהני ממנה היכן אמרה תורה מדרב נחמן [ג]דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [1]ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי [ד][ה]בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך ואיבעית אימא מדרבי אבהו דאמר [ו]רבי אבהו א"ר יוחנן [2]ולא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמאת ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו קל וחומר הוא [ח]מה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ"ש א"ה תרומה נמי לימא ק"ו הוא הא כתיב ממנו ומה ראית מסתברא קדש לא ממעיטנא שכן סימן פנ"ק עכ"ם פיגול נותר קרבן מעילה וכרת אסור לאונן אדרבה תרומה לא ממעיטנא שכן מחפ"ז סימן מיתה חומש

ואין

עשה הוא. דמשמע שבות בו: ואין עשה. דבלא תשרופו דוחה יו"ט דהוא לא תעשה ועשה ואע"ג דהדלקת נר ביו"ט מלאכה המותרת היא הואיל והבערת שאר קדשים שאין נהנין מהן נאסרין גם זו לא יצא מן הכלל: הא בחול שפיר דמי. לאיתהנויי מינה: מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת. דדמיא לקדש ועוד משום תקלה: לא בערתי ממנו. במעשר שני כתיב: בטמא. בין שאני טמא בין שהוא טמא: קדש לא ממעיטנא. מהך חומרא: שכן. יש בו חומרי פנקעכ"ם ורבוי גם לזו. חייבין עליו משום פיגול שחט על מנת לאכול חוץ לזמנו ואכל אפילו בזמנו. ומשום נותר חוץ לזמנו ממש ולא חשב מתחלה. וקרוי קרבן. ויש בו מעילה ואף על גב שקדש [ז](הנותר) לאכילת כהנים אין בהן מעילה מ"מ תורת מעילה שייכא ביה אם קדשי קדשים הן יש בהן מעילה לפני זריקה לכל הנהנה מהן ואם קדשים קלים הן יש מעילה באימוריהן לאחר זריקת דמים לאפוקי תרומה דלית בה כלל: וכרת. לאוכלה בטומאת הגוף ותרומה במיתה בידי שמים ימיו נקצרים אבל אינו הולך ערירי: אסור לאונן. ק"ו ממעשר אבל תרומה מותרת לאונן ביבמות בפרק הערל (דף ע:) זר זרים[ח] ב' פעמים זרות אמרתי לך ולא אנינות. אונן כל זמן שלא נקבר מתו: מחפ"ז. מיתה בידי שמים לזר האוכלה או כהן טמא. וחומש לזר האוכלה בשוגג דכתיב (ויקרא כב) כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו אבל קדש משעה שיש היתר לכהנים כתרומה ויצא מידי מעילה שוב אין חומש בשגגת אכילתו. ויש דמוקמי לה בחומשין דחומשא ולא נהירא דהא רבינן ביה חומש דחומש בהקדש בפרק הזהב (בבא מציעא דף נד:):

ואין

בק"ו דהא בלאו ק"ו נמי אתיא דלאתי עשה ודחי לא תעשה ורב אשי הוא דמשני דיו"ט עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה וקשה לר"י דבפ"ק דביצה (דף ח: ושם) משמע [א]דלית ליה לרבא דיו"ט עשה ולא תעשה הוא גבי אפר כירה דפריך סוף סוף יו"ט עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דכיסוי דוחה לא תעשה ועשה אלא אמר רבא כו' ודוחק למימר דהש"ס ניחא ליה למיפרך דיו"ט עשה ולא תעשה הוא דקי"ל כרב אשי אבל רבא אע"ג דלית ליה ליו"ט עשה ולא תעשה מ"מ אין כיסוי דוחה יו"ט מלבדו ור"י מפרש דלאתיא בק"ו מנדרים ונדבות דלדחו יו"ט אף על גב שלא נכרתו עליהם י"ג בריתות מילה לכ"ש וקסבר רבא דקרבין ביו"ט וליכא למיפרך מה לנדרים ונדבות שהן לצורך גבוה כדפריך בפ' ר' אליעזר דמילה (לקמן קלג:) מה לעומר ושתי הלחם שהן לצורך גבוה דהא לאו חובה נינהו ואפילו חטאות ואשמות לא מיקרו צורך גבוה כיון דאי לא חטא לא בעי לאייתינהו ואית ליה לרבא דיוס טוב עשה ולא תעשה כדמוכח בביצה להכי איצטריך ק"ו דאי לאו ק"ו לא הוה צריך קרא למיסר ורבא לא קאי אשריפת קדשים אלא הש"ס מייתי משום דמינה נמי שמעינן דאין שריפת קדשים דוחה יו"ט:

ה"ל יו"ט עשה כו'. וא"ת הנך אמוראי דלעיל דסברי דיו"ט לא תעשה גרידא נילף מהכא דלא דחי עשה את ל"ת וכי האי גוונא פריך בפ"ק דיבמות (דף ו.) ושמא מיכן לא נילף לפי שיכול לעשות אחר יו"ט [מ"י]:

הא בחול שפיר דמי מ"ש כו'. תימה מהיכא תיתי דתרומה טמאה אסורה בהנאה דבעי מ"ט אי ממעשר הקל כדמשמע בסמוך איכא למיפרך מה למעשר שכן הדי"ם ט"ב כדפריך בהערל (יבמות דף עד:) וליכא למימר דהוה אסרינן ליה משום דאיקרי קדש דכתיב (ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש או משום דהוקשה לקדשים כדאמר במעילה בפרק הנהנה (דף יט.) דקדש אקשי רחמנא לתרומה וקדש גופיה אסור בהנאה כשנטמא אפילו אותו קדש שהיה מותר בהנאה קודם כמו שלמים נפקא לן שפיר מק"ו דמעשר או מהיקשא דמעשר כדאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כד.) דא"כ מאי פריך ומה ראית ואימא ממנו אתה ממעט קדש ולא תרומה ואם נמעט קדש מהיכא תיתי איסור תרומה וי"ל דהוה גמרינן תרומה מדאיתקש לבכורים ובכורים למעשר כדאמרינן בהערל (יבמות דף עג.) ולקמן לא סמיך אק"ו אלא אהיקשא סמיך ומיהו קדש אתי שפיר בק"ו ממעשר כדאמרי' בפ' כל שעה (פסחים דף כד.) וליכא למיפרך שכן הדי"ם ט"ב דכולהו איתנהו בקדש בר מוידוי ואר"ת דמוידוי לא שייך למיפרך דלא שייך וידוי גבי קדש אבל בתרומה שייך דהא אגב מעשר מתודה נמי אתרומה כדאמר [ט]וגם נתתיו ללוי זו תרומה ואין לה וידוי בפני עצמה *וא"ת אכתי היכי יליף בק"ו קדש ממעשר הא איכא למיפרך מה למעשר שכן טעון כסף צורה כדפריך בפרק בתרא דמכות (דף יז:) ואור"י דלא שייך האי פירכא אלא דוקא גבי חוץ לחומה כדהתם דבעי למילף דאוכל תודה או שלמים חוץ לחומה דלוקה ממעשר ואם תאמר הכא אסרינן הסקה והדלקה באיסורי הנאה ועלה דאסורה בהנאה ושרי ליהנות בשעת ביעור כדאמר בפרק כל שעה (פסחים כו:) ולא משכה התם עלים לרבנן דאסורים אלא בשריפה וצריך לדחות ולומר דשמן ובשר ותבואה חשיבי בעין טפי בשעת היסק מעלים: **כך** אתה מצווה לשרוף את התרומה. פי' בקונטרס משום דלא ליתי בה לידי תקלה לפי טעם זה נראה דלאו דוקא שריפה אלא ה"ה שאר ביעור וכ"פ בהדיא באלו עוברין ול"נ דבסוף תמורה (דף לג:) קתני תרומה טמאה בהדי הנשרפין וקתני התם הנשרפין לא יקברו ע"כ נראה דשריפה דוקא משום דדמיא לקדש *ומדרבנן א"נ מדאורייתא מדאיקרי קדש ואם תאמר דאמר בספ"ק דפסחים (דף כ:) גבי תרומה טמאה שתעשה זילוף הא תנן בתמורה הראוי לקבורה קבורה פירוש כגון משקין ויש לומר דלא קאי אלא אערלה וכלאי הכרם ולא אתרומה דשריא בהנאה [י]: **אחת** תרומה טמאה ואחת תרומה טהורה. ואף על גב דדריש רבי אליעזר (בכורות דף לד. ושם) אחת תרומה טהורה ואחת תלויה יניחנה במקום המוצנע ולא במקום התורפה לאסור לגרוס לה טומאה התם דריש משמרת תרומותי משמע שתי תרומות צריכות שימור דהיינו טהורה ותלויה והכא דריש מלך: **שכן** פנקעב"ם. תימה דמאי לאחשובי נמי דמחירי קדשים מתרומה בכא העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים [כ]: **פגול.** היינו חישב לאוכלו חוץ למקומו ובכלל זה הוי אוכל חוץ לחומה דלוקה בקדשים ונותר היינו חישב לאוכלו חוץ לזמנו והוי נותר בכלל זה והוי האי פיגול ונותר כי ההוא דאם עון פיגול הוא הרי כבר נאמר לא יחשב ואם עון נותר כו' (פסחים דף עז:) ולא כמו פיגול שבכל הש"ס דקרי פיגול דחישב לאוכלו חוץ לזמנו דהיינו נותר דהכא: **כרת.** שאינו מגיע לששים שנה שהוא מיתת כל אדם כדמשמע בשילהי מ"ק (דף כח. ושם) דאמר התם רב יוסף כי הוה בר שיתין שנין עבד יומא טבא לרבנן אמר השתא נפקי לי מכרת א"ל אביי נהי דנפק מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפק מר פירוש כדאמר התם מת ביום א' מיתה של זעם שנים מיתה של בהלה שלשה מיתה של כרת ומיתה בידי שמים אין לה זמן קבוע אלא שמת בשביל עון זה אפי' אין בידו עון אחר ואפי' למ"ד (לקמן דף נה.) יש מיתה בלא חטא בשביל עון זה יקצרו ימיו ומיהו בירושלמי [ל] קאמר דכרת אינו מגיע לחמשים ומפיק לה מאל תכריתו את שבט הקהתי וגו' וזאת עשו להם וחיו פי' אמרה תורה עשו להם תקנה שלא ימותו בעבודתן קודם חמשים וכתיב אל תכריתו משמע כרת היינו שמת קודם חמשים ומיתה האמורה בתורה דקאמר התם היינו שמת עד ששים דכתיב במדבר הזה יתמו ושם ימותו ולא נגזרה גזירה אלא על בני עשרים שימותו קודם ארבעים וקרי לה מיתה אבל זרעו אומר ריב"א דאין בכרת אלא בהנהו דכתיב בהו ערירי ואין נראה לר"ת דהא בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נה.) קאמר ערירי דכתב רחמנא גבי דודתו למה לי לכדרבא כו' ואי אין זרעו נכרת אלא דוקא בהנהו דכתיב ערירי [מ]מאי קבעי והא דלא קאמר במועד קטן (דף כח. ושם) נהי דנפק מר מכרת דשני מכרת דבני מי נפק מר התם איירי כשאין לו בנים קטנים ודוקא קטנים נענשים בעון אביהם ולא גדולים כדמשמע בפירקין (דף לב:) ומיהו קשה דבתורת כהנים ממעט אשת אח מן האם מכרת מדכתיב אשת אחיו נדה היא מה נדה יש לה היתר אף אשת אח דיש לה היתר דהיינו מן האב דשריא כשאין לה בנים ובכולי הש"ס משמע דיש בה כרת כמו בשאר עריות דהא מני לה גבי חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן ולפירוש ריב"א אתי שפיר דמלינן למימר דממעט לה מערירי ואין להאריך [וע"ע תוספות יבמות נ: ד"ה אשת]:

תתן

מסורת הש"ס

א) [ביצה ח:], ב) תמורה לג:, ג) בכורות לד. ע"ש יבמות עג. ע"ש, ד) [יבמות שם ולקמן ס.], ה) יבמות עג:, ו) [פסחים כח.], ז) נ"ל הניתר, ח) [ויקרא כב], ט) [במעשר שני פ"ה מ"י], י) [ועי' תוספות פסחים כ: ד"ה לאור], כ) [ביבמות עג: ד"ה שכן וכו' כתבו בפשיטות מחוסר כפורים לא חשיב משום דמהאי טעמא גופא נפקא לן וכו'], ל) פ"ב דבכורים.

◆

תורה אור השלם

1 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחָק עוֹלָם:
במדבר יח ח

2 לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי:
דברים כו יד

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הא בחול וכו' וא"ת אכתי היכי יליף בק"ו. עיין זבחים קא ע"א תוס' ד"ה ומה מעשר: שם ד"ה כך אתה מצווה וכו' ומדרבנן אי נמי מדאורייתא מדאיקרי קדש. עיין פסחים פ"ב ע"ב תוס' ד"ה אבל נטמא וכו':

◆

מוסף רש"י

ולא בערתי ממנו בטמא. דמשמע בין שאני טמא [illegible] הוא [illegible] שלא בערו [illegible] הנר, וכל שכן בטהור, דלא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה, וממילא שמעינן מהלכה [illegible] להדליקה על טהור, שמע מינה הכי קאמר אפילו בשעת טומאתה שלא יכולתי לאוכלו לא נתתיו להדלקה (יבמות עג.).

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פי"ג מהל' תרומות הל"ד וסי"ל ה"ל טוש"ע יו"ד סימן שלא סעיף כהג"ה:

◆

תוס' ישנים

א) יעי"ל אית ליה לרבא דיו"ט עשה ול"ת הוא דאי לא הוי אלא ל"ת גרידא אמאי מוקי קרא אמילתא דליכא ק"ו ולוקמא בנותר או בשאר דליכא ק"ו ומיהו אסולהו ק"ו איכא למיפרך שכן טעונים נסכים כמוגשים תאמר במילה שאינה טעונה כ"א מוגשים ואיכא למימר עולת דלאו תוכיח דקריבה נג"ה ביו"ט. ולא"ת בפרק ר' אליעזר דמילה דבעי למילף מילה שלא בזמנה דלא דחי יו"ט לאוקיה מנותר ולאפוי מעולת שבת ואיכא בעי למילף הא במילה איכא ק"ו: ב) אע"ג דהוקשו כל עריות וזה לאו דילמא קרא אתא לאפוקינהו כ' כתובים הבאים כאחד:

◆

רבינו חננאל

תרומה טמאה ביו"ט אסור לשורפה, הא בחול מותר. מנלן אמר רבא כשם שמצוה לשרוף קדשים הפסולים בחול, כן מצוה לשרוף התרומה שנטמאת, ואמרה תורה בשעת שרפתה תהנה ממנה, שנאמר ואני נתתי לך את משמרת תרומותי בב' תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה, ואמר רחמנא בשתיהן נתתי לך, שלך תהא להסקה תחת תבשילך ליהנות ממנה. ור' יוחנן אמר מהכא לא בערתי ממנו בטמא, מן המעשר ממנו אינו מבעיר בטמא, אבל מבעיר בשמן תרומה שנטמאת. ואקשינן אמאי קא מרבית תרומה להנאה, תרבה קודש שנטמא שמותר להנות ממנו. ודחינן (האי') ק"ו הוא, ומה מעשר הקל (יום) [אם] נטמא אסור בהנאה, קדש החמור לא כ"ש. אי הכי תרומה נמי נימא ק"ו ותהיה אסורה בהנאה, ודחי' הא כתיב במעשר ממנו, מכלל שיש אחר שמותר בהנאה כו'. ומייתינן בק"ו, הקודש שכן חומר מן התרומה, כי הקודש יש בו חומרא שנעשה פיגול ונותר כי בשר הוא וקובע לו זמן לאכילתו ואם עבר נעשה נותר, והאוכל קודש וטומאתו עליו חייב כרת, והנהנה מן הקודש מביא קרבן מעילה, והוא קרבן לפיכך אסור לאונן, משא"כ בתרומה כי לא תמצא מאילו כולן בתרומה. אע"פ שהתרומה יש בה מיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו, והנהנה ממנה משלם אותה וחומשה, ואין לה פדיון, ואסורה לזרים, מה שאין כן בקודש כי השלמים מותרין לישראל (שאין) [שהן] זרים, ואם נפסלו[א] יש להן פדיון, אפ"ה חומרות דקודש נפישי.

א) נ"ל אם נפסלו ע"י מום קודם שחיטה וכ"ה בפירש"י.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones